

**RAZVOJNI PROGRAM IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH
V MESTNI OBČINI MARIBOR 2020 – 2024
(RPIO MOM 20-24)**

Na podlagi 50. člena Zakona o izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. 6/18), Resolucije o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013 – 2020 (Uradni list RS, št. 90/13 in 6/18 – ZIO-1) in 14. ter 23. člena Statuta Mestne občine Maribor (Medobčinski uradni vestnik, št. 10/11, 8/14 in 12/19) je Mestni svet Mestne občine Maribor na 10. seji, dne 16. 12. 2019, sprejel

Razvojni program izobraževanja odraslih v Mestni občini Maribor 2020 – 2024 (RPIO MOM 20-24)

1. UVOD

Znanje je človekov največji in najdragocenejši kapital, ki lahko pripomore k polnemu in aktivnemu življenju v vseh življenjskih obdobjih. V tako hitro se spreminjajoči se družbi je potreba po širokem naboru znanja in spretnosti še toliko večja, zato je izrednega pomena, da jih razvijamo vse življenje. Za razvoj družbe je namreč pomembna izobraženost vseh segmentov njenega prebivalstva, ki mu je omogočeno vključevanje v glavni tok družbenega dogajanja z enakovrednim dostopom do dela, kulture, zdravja in izobraževanja. Za družbeni razvoj je poleg izobraževanja za potrebe dela pomembno tudi splošno izobraževanje, ki pozitivno vpliva na posameznikov osebnostni razvoj in prispeva h kulturnemu in socialnemu razvoju.

Lokalna skupnost si prizadeva za izboljšanje razpoložljivosti ter splošne kakovosti, količine in dostopnosti izobraževalnih priložnosti za odrasle. S programi za izobraževanje odraslih se zagotavlja vključenost odraslih v vseživljenjsko učenje, zagotavlja se dvig splošne izobraženosti prebivalcev, višja izobrazbena raven in večja zaposljivost.

Mestna občina Maribor je za področje izobraževanja odraslih ustanovila Javni zavod Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza (v nadaljevanju: AZM-LU), ki deluje že od leta 1922. Poslanstvo AZM-LU je ponuditi udeležencem vseh generacij kakovostno, celostno vseživljenjsko izobraževanje in svetovanje, ki omogoča posamezniku izboljšanje poklicnih in osebnih zmožnosti. Z učinkovitimi strategijami obveščanja, vodenja in motiviranja, usmerjenimi k najbolj ranljivim skupinam, si prizadevajo, da bi odrasli te priložnosti čim bolj izkoristili.

Razvojni program izobraževanja odraslih v Mestni občini Maribor 2020 – 2024 (v nadaljevanju: RPIO MOM 20-24) je pripravljen v sodelovanju z javnim zavodom Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza, ki programe izobraževanja odraslih v Mestni občini Maribor že izvaja.

2. PODLAGA ZA PRIPRAVO RPIO MOM 20-24

2.1. Zakon o izobraževanju odraslih

V Republiki Sloveniji je izobraževanje odraslih zakonsko urejeno v Zakonu o izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. 6/18; v nadaljevanju ZIO-1). Z zakonom se ureja:

- javni interes na področju izobraževanja odraslih in
- način uresničevanja javnega interesa na področju izobraževalnih programov za odrasle in dejavnosti na področju izobraževanja odraslih.

Zakon ureja izobraževanje po izobraževalnih programih za odrasle, na podlagi katerih se ne pridobi javnoveljavna izobrazba, razen izobrazba po programu za osnovno šolo za odrasle.

Zakon med drugim v 50. členu določa, da samoupravna lokalna skupnost opredeli ukrepe in način za uresničevanje javnega interesa v izobraževanju odraslih v razvojnem programu.

2.2. Resolucija Nacionalnega programa izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013 – 2020

Zakonodajo na področju izobraževanja odraslih dopolnjuje »Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013 – 2020« (Uradni list RS, št. 90/13 in 6/18 – ZIO-1; v nadaljevanju: ReNPIO13-20). To je temeljni strateški dokument, ki pokriva izobraževanje odraslih v Republiki Sloveniji in je podlaga za načrtovanje razvoja in izvajanja aktivnosti izobraževanja odraslih na nacionalni in lokalni ravni.

3. CILJNE SKUPINE RPIO MOM 20-24

RPIO MOM 20-24 opredeljuje naslednje ciljne skupine:

- brezposelni: prednostna skupina so starejši, ki nimajo poklicne ali strokovne izobrazbe ali imajo manj ključnih ali poklicnih zmožnosti;
- zaposleni:
 - prednostna skupina so starejši z dokončano manj kot štiriletno srednjo šolo ali pomanjkanjem ključnih ali poklicnih zmožnosti,
 - zaposleni, ki zaradi specifičnih psihofizičnih zahtev nekega poklica tega ne morejo več opravljati, ko dosežejo določeno starost;
- mladi, ki na različnih stopnjah opustijo šolanje;
- manj izobraženi in druge ranljive skupine, kot so osipniki in mladi, ki zgodaj zapustijo šolanje, socialno ogroženi, priseljenci, Romi, starejši odrasli, migranti, invalidi in obsojenci;
- druge skupine odraslih, ki imajo omejene možnosti dostopa do socialnih, kulturnih in ekonomskih dobrin, kot so na primer kmetje in prebivalstvo iz manj razvitih regij.

4. CILJI RPIO MOM 20-24

RPIO MOM 20-24 bo sledil ciljem izobraževanja odraslih v Sloveniji, ki so opredeljeni tudi v ZIO-1 in ReNPIO13-20:

- 1) dvigniti izobrazbeno raven prebivalstva in raven temeljnih zmožnosti,
- 2) povečati zaposljivost aktivnega prebivalstva,
- 3) izboljšati možnosti za učenje in vključevanje v izobraževanje ter omogočati dostop do kakovostnih izobraževalnih in učnih možnosti,
- 4) spodbujati nižje izobražene in druge ranljive skupine za izobraževanje in učenje ter izboljšati splošno izobraženost,
- 5) omogočati pridobivanje splošnih in poklicnih zmožnosti za osebno rast, aktivno delovanje v skupnosti in na trgu dela,
- 6) krepiti solidarnost, sodelovanje in izmenjavo znanja ter izkušenj med generacijami.

5. PREDNOSTNA PODROČJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

V Mestni občini Maribor bomo izobraževanje odraslih razvijali kot dejavnost posebnega javnega interesa in v naslednjih letih izboljšali pogoje za izvajanje dejavnosti izobraževanja odraslih. V izhodišču bomo sledili ciljem po prednostnih področjih, ki so opredeljeni v ReNPIO13-20.

Za doseg ciljev bo poudarek ukrepov Mestne občine Maribor zagotavljanje prostorov za izvajanje programov za izobraževanje odraslih in financiranje tistih programov, ki niso tržno zanimivi, za izvajanje pa obstaja javni interes.

Večina programov, ki so navedeni po posameznih prednostnih področjih, se v Mestni občini Maribor izvajajo in so financirani iz drugih virov v okviru evropskih in drugih projektov. Mestna občina Maribor zagotavlja za izvajanje teh programov prostore v objektu na Maistrovi ulici 5 v velikosti 2.050 m². Izvajanje teh programov bo Mestna občina Maribor še naprej vzpodbujala z zagotavljanjem prostorov v objektih, ki so v lasti Mestne občine Maribor in po potrebi z zagotavljanjem sredstev, če bo ugotovljeno, da za izvajanje programov obstaja interes. Programe izvaja javni zavod Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza.

Programi, za katere bo ugotovljeno, da zanje obstaja interes v lokalnem okolju, niso pa financirani iz drugih virov, bodo, odvisno od proračunskih možnosti, vključeni v letne programe izobraževanja odraslih v naslednjih letih v Mestni občini Maribor.

Programi so pripravljene v skladu s prednostnimi področji, ki so opredeljena v ReNPIO13-20 in se bodo udeleževali na treh prednostnih področjih, ki zagotavljajo uravnoteženo izobraževanje odraslih za razvoj socialnega (družbena povezanost, aktivno državljanstvo, medkulturni dialog), kulturnega (osebni razvoj, razvoj vrednot) in človeškega (potrebe trga dela) kapitala.

5.1. Splošno izobraževanje odraslih (prvo prednostno področje)

- **Usposabljanje za življenjsko uspešnost** je mreža programov, katerih glavni cilj je izboljšanje pismenosti in povečanje samostojnosti udeležencev v vsakdanjem življenju. Programi so namenjeni:
 - brezposelnim in zaposlenim odraslim z nedokončano srednjo šolo, ki razmišljajo o nadaljnji vključitvi v formalno srednješolsko izobraževanje ali ki želijo obnoviti temeljna znanja in spretnosti - udeleženci izboljšajo matematične, jezikovne in digitalne spretnosti, se opolnomočijo pred ponovno vključitvijo v formalno srednješolsko izobraževanje ali pridobijo nove veščine za iskanje zaposlitve;
 - odraslim s posebnimi potrebami, ki želijo živeti bolj samostojno in izboljšati kakovost življenja – udeleženci obnavljajo in pridobivajo temeljna znanja in spretnosti, povezani s pismenostjo, kar udeležencem omogoča lažje obvladovanje situacij v vsakdanjem življenju, njihovo večjo samostojnost in odgovornost, vključevanje v različne družbene dejavnosti ter dvig samozavesti;
 - manj izobraženim staršem, ki imajo otroka v prvem triletju devetletke in mu želijo pomagati pri šolskem delu, pa ne vedo, kako – udeleženci spoznavajo načine spodbujanja in motiviranja otroka za šolsko delo ter razvijanje sodelovalnega učenja, udeleženci pa osvežujejo tudi lastno znanje, kar jim pomaga pri reševanju vsakodnevnih problemov;
 - manj izobraženim odraslim prebivalcem podeželja – udeleženci pridobijo temeljna znanja in spretnosti, s katerimi lažje prepoznajo in vrednotijo lastne potenciale ter možnosti

podeželskega okolja za izvajanje dejavnosti na podeželju, s čimer si lahko izboljšajo svoj ekonomski in socialni položaj.

- **Programi za mlade z manj priložnostmi** so namenjeni ranljivi skupini mlajših odraslih od 15. do dopolnjenega 26. leta starosti, ki so zgodaj opustili šolanje ali pa si niso pridobili ustrezne izobrazbe, ki bi jim omogočala zaposlitev, in jim zaradi tega preteži dolgotrajna brezposelnost. Gre za mlade, ki se vsakodnevno spopadajo z različnimi ovirami (telesna oviranost, bolezni, učne težave, socialno-ekonomski status družine, smrt staršev, spolna in verska diskriminacija, krajevna oddaljenost...), ki jim onemogočajo mirno, uspešno in srečno obdobje mladostništva in so v socialno-ekonomsko depriviligiranem položaju. Temeljni namen programov je razvijanje sposobnosti mlajših odraslih za uspešno vključevanje v izobraževanje in pridobitev izobrazbe, razvijanje poklicne identitete ter tako uspešno vključevanje na trg dela in uspešno socialno integracijo.
- **Programi za tretje življenjsko obdobje** so že uveljavljena oblika programov za starejše, v okviru katerih se udeležencem ponujajo številne izobraževalne in prostočasne vsebine. Z upokojitvijo se je mogoče naučiti marsičesa novega, spoznati nove ljudi ter z njimi deliti svoje bogate izkušnje in znanja, tako da je udeležencem v okviru programa omogočeno aktivno preživljanje prostega časa, druženje in povezovanje. Programi obsegajo jezikovne tečaje (angleščina, nemščina, italijanščina, španščina), delavnice (umetnostna zgodovina, urjenje spomina), računalniške programe za starejše (osvežitveni tečaji računalništva, svetovni splet in elektronska pošta, uporaba tabličnega računalnika in pametnega telefona...), zdrav način življenja in gibanje (ples, joga, telovadba za starejše), kulturna dediščina ipd.
- **Teden vseživljenjskega učenja in Parada učenja** je vseslovenski praznik učenja, ki poteka v tretjem tednu meseca maja. V tem tednu se odvijajo brezplačna predavanja, okrogle mire, predstavitve, prireditve in različne vrste svetovanja z namenom promocije in udejanjanja kulture vseživljenjskega učenja v vseh življenjskih obdobjih. Nosilec projekta je Andragoški center RS, AZM-LU pa opravlja vlogo koordinatorja prireditev na območju MOM. Del projekta je tudi Parada učenja, festivalski dogodek oz. dan učečih se skupnosti, ki se vsako leto na isti dan odvije v večjih slovenskih mestih. Obiskovalci na informativnih in svetovalnih stojnicah pridobijo informacije o možnostih učenja in izobraževanja v lokalnem okolju.
- **Študijski krožki** so splošnoizobraževalna oblika prostovoljnega učenja odraslih na raznolikih področjih (bralno, ročnodelsko-ustvarjalno, zdrav način življenja, likovno ustvarjanje, zeliščarstvo). Andragoški center RS je v študijskih krožkih razvil sodobno obliko učenja odraslih, kjer se odrasli učijo drug od drugega.
- **Programi medgeneracijskega sodelovanja** krepijo skupno sodelovanje in učenje otrok, mladine, aktivnih odraslih in starejših. K sodelovanju se bo pritegnilo tudi osnovne šole, predvsem pri zagotavljanju prostorov za izvajanje posameznih programov, s čimer se bo približalo medgeneracijsko sodelovanje vsem skupinam prebivalstva na vseh predelih Mestne občine Maribor. Medgeneracijsko sodelovanje uporabnike spodbuja k dobivanju priložnosti za ustvarjanje in vzdrževanje socialnih mrež, preprečuje njihovo osamljenost, socialno izključenost ter revščino. Vsebine in aktivnosti so naravnane k čim boljši socialni vključenosti vseh in medgeneracijskemu povezovanju.
- **Programi medkulturnega sodelovanja** so namenjeni dolgotrajno brezposelnim ženskam iz drugih kulturnih okolij, tujcem – priseljencem, migrantom, beguncem, azilantom ter izvajalcem izobraževalnih programov za te ciljne skupine. V okviru programov se udeleženci učijo

slovenskega jezika, seznanjajo s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo ter pridobivajo osnovne funkcionalne spretnosti, potrebne za življenje in delo v Sloveniji. V okviru programov pridobivajo informacije o trgu dela za zaposlitev ali samozaposlitev ter se tako opolnomočijo in aktivirajo.

5.2. Izobraževanje za dvig izobrazbene ravni odraslih (drugo prednostno področje)

- **Osnovna šola za odrasle** je program devetletne osnovne šole za odrasle, namenjen tistim, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost, niso pa uspešno končali osnovnošolskega izobraževanja. Vpišejo se lahko tudi odrasli, stari več kot 15 let, ki niso izpolnili osnovnošolske obveznosti. V okviru programa se pridobi javnoveljavna izobrazba. Ciljne skupine programa so osipniki oz. mladi na vzporedni poti, ki niso uspešno zaključili osnovne šole, mlajši brezposelni, starejši brezposelni, zaposleni srednjih let, albanske ženske in Romi, ki si v matični državi niso uspeli pridobiti osnovnošolske izobrazbe. Udeleženci v okviru programa zaključijo formalno izobraževanje oz. izpolnijo pogoje za nadaljevanje izobraževanja ali za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije ter izboljšajo funkcionalno pismenost, s čimer izpolnijo pogoje za zasedbo manj zahtevnih delovnih mest.
- **Programi srednjega poklicnega, srednjega strokovnega, poklicno-tehniškega in poklicnih tečajev srednješolskega izobraževanja** so programi, po katerih se pridobi javno veljavna izobrazba za pridobitev prvega poklica, prekvalifikacije, dokončanje prekinjenega srednješolskega izobraževanja z zaključnim izpitom ali poklicno maturo. Programi so namenjeni osipnikom oz. mladim na vzporedni poti, ki so opustili redno srednješolsko izobraževanje, brezposelnim osebam in tudi zaposlenim odraslim.

5.3. Usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela (tretje prednostno področje)

- **Programi usposabljanja in izobraževanja za potrebe dela** so namenjeni zaposlenim, še posebej tistim z zaključeno srednjo poklicno šolo in starejšim od 45 let, brezposelnim in obsojencem kazni zapora. Gre za programe z različnih vsebinskih področij (računalniška pismenost za odrasle, pridobivanje digitalnih kompetenc, tečaji nemščine in angleščine na osnovni ali višji ravni, osvežitveni tečaji, tečaji poslovnega sporazumevanja, tečaji slovenščine za tujce, treningi socialnih veščin, programi priprav in izpitov za pridobitev kvalifikacij oz. certifikata itd). V okviru programov udeleženci pridobivajo temeljne in poklicne kompetence, ki jih potrebujejo zaradi potreb na trgu dela, povečuje se njihova možnost za zaposljivost in mobilnost, spodbuja se njihov osebni razvoj in delovanje v sodobni družbi.
- **Računalniško izobraževanje** zajema različna izobraževanja s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije, ki presegajo okvire »klasičnih« računalniških tečajev, izpopolnjevanje znanja iz programov Word, Excel, Powerpoint, elektronske pošte, napredna uporaba svetovnega spleta, urjenje veščin slepega desetprstnega tipkanja, izdelovanje in oblikovanje spletnih strani.
- **Tečaji tujih jezikov** – v odvisnosti od potreb se izvajajo javnoveljavni programi angleščine, nemščine, italijanščine ali francoščine (lahko tudi programi, ki nimajo statusa javnoveljavnega programa). V odvisnosti od potreb se izvajajo tudi specializirani jezikovni programi za različne stroke in poklice, tečaji poslovnega jezika, konverzacije, priprave na slovenske in mednarodne izpite iz tujih jezikov, maturo ipd. Večina programov se izvaja na stopnjah A1, A2, B1 in B2, programi priprav na mednarodne izpite pa tudi na višjih ravneh.

- **Tečaj slovenščine** je namenjen tujcem, ki ne izpolnjujejo določil glede vključitve v Začetno integracijo priseljencev in ki potrebujejo znanje slovenskega jezika iz različnih razlogov, integracijo v okolje, dela v Sloveniji, poslovnih stikov. Udeleženci izboljšajo jezikovno znanje, in sicer bralno razumevanje, pisno sporočanje ter govorno sporočanje.
- **Svetovalno središče** – izvajanje informativno-svetovalne dejavnosti na področju izobraževanja in učenja odraslih. Program je namenjen manj izobraženim zaposlenim, dolgotrajno brezposelnim, osipnikom, priseljencem, invalidom, odraslim s posebnimi potrebami, Romom. Svetovalno središče ponuja odraslim pomoč pri odločitvah za nadaljnje izobraževanje in učenje, informacije o možnostih izobraževanja za poklic in strokovno izpopolnjevanje, informacije o vpisnih pogojih ter svetovanje v zvezi s premagovanjem učnih težav.
- **Središče za samostojno učenje** je program, v okviru katerega se organizirajo učna mesta za samostojno učenje, ki so opremljena z računalniki, povezanimi v svetovni splet ter s posebnimi programi za samostojno učenje. Udeležencem se svetuje pri izbiri programov za samostojno učenje ter uporabi učne tehnologije in gradiv. Udeleženci se lahko učijo računalništva, slepega desetprstnega tipkanja in tujih jezikov. Pomoč pri samostojnem učenju nudijo strokovno usposobljeni mentorji. Uporaba gradiv in učne tehnologije je brezplačna. Središče za samostojno učenje je zasnovano po idejni zasnovi Andragoškega centra RS.

6. ZAKLJUČEK

Na področju izobraževanja odraslih se srečujemo s številnimi izzivi in priložnostmi. Izobraževanje odraslih ima pozitivne učinke, ki se kažejo tako na ravni posameznika in družbe, kot tudi organizacije in gospodarstva. Vseživljenjsko učenje namreč predstavlja način za zmanjšanje socialne izključenosti in revščine ter spodbujanje aktivnega sodelovanja v družbi. Osebe, za katere je najmanj verjetno, da bi se vključile v izobraževanje, je potrebno motivirati, spodbujati in podpreti pri vključevanju v izobraževanje ter jim omogočiti dostop do vsebin in programov vseživljenjskega učenja.

Lokalna skupnost si prizadeva povečati vključenost nizko izobraženih, starejših, brezposelnih in zaposlenih v manj zahtevnih poklicih v izobraževalne programe, ki posameznikom omogočajo prenosljivost veščin in večjo prilagodljivost na trgu dela. Vključenost v izobraževanje in pridobljena izobrazba namreč pozitivno vplivata tudi na posameznikov osebnostni razvoj, njegovo socialno vključenost in družbeno kohezijo.

Mestna občina Maribor z RPIO MOM 20-24 razvija izobraževanje odraslih v strategiji vseživljenjskega učenja ter spodbuja večjo vključenost vseh odraslih v izobraževanje. S sodobnimi izobraževalnimi vsebinami neformalnega in formalnega vseživljenjskega učenja želi prebivalcem omogočiti dobro usposobljenost za delo ter višjo kakovost življenja.

Z znanjem do novih priložnosti.

Župan Mestne občine Maribor
Aleksander Saša ARSENOVIČ

Številka: 60300-3/2019-1

Datum: 16. 12. 2019